

opusdei.org

Glazba koja dolazi od Boga

Članak o pjevanju i glazbi u liturgiji. „Prava liturgijska glazba je molitva; ona je liturgija. Ona nas ne ometa, niti je ograničena na pružanje radosnih osjećaja ili estetskog užitka. Ona nam pomaže da budemo sabrani, da se smjestimo u Božje otajstvo.”

27.09.2023.

Cantemus Domino, gloriose enim magnificatus est! Pjevat ću Gospodinu, jer se slavom proslavi.[1]

Na čudesno dosljedan način, liturgija Vazmenog bdijenja ujedinjuje ovo pjevanje sa izvještajem o Izraelcima koji su prolazili kroz Crveno more. Ova radosna glazba spontano se diže dok “dodirujemo” Božju blizinu. Za Izabrani narod, čudo razdvojenih voda postaje simbol koliko nam je Bog blizu. Psalmi često ponavljaju ovu stvarnost.[2] Sada u eri Crkve, ovaj događaj nam govori o krštenju, o križu, o nebu... Govori nam o našem životu i životu koji nam je Bog pripremio na drugoj obali. Ovaj novi Život „nije puko uljepšavanje sadašnjega: on nadilazi našu maštu, jer Bog nas neprestano zadivljuje svojom ljubavlju i svojim milosrđem.”[3]

Suočavajući se s “Bogom iznenađenja,”[4] Bogom koji sve čini novim,[5] „riječi nisu potrebne, jer se jezik ne može izraziti. Intelekt se smiruje. Ne rasuđujemo; gledamo! I duša ponovno izbija u pjesmu, novu

pjesmu, jer osjeća i zna da je pod Božjim pogledom punim ljubavi, cijeli dan.” [6] Gledajući našega Boga koji nas iznenađuje svojom novošću, nastaje hvala i klanjanje. Spontano — i pjesma i tišina. Njih dvoje su blisko povezani jer izražavaju ono što puke riječi nikada ne bi mogle reći. Zato ih liturgija čuva za svoje najuzvišenije trenutke. „Crkva pjeva, rečeno je, jer puki govor ne bi zadovoljio njezinu želju za molitvom. Ti kao kršćanin, i to izabrani kršćanin, trebaš naučiti liturgijski pjevati.”[7]

Nova pjesma

Bez izlaza, ljudski rečeno. To je bila situacija Izabranog naroda, zarobljenog između Crvenog mora i egipatske vojske. Pred njima je bila barijera mora; iza njih, naoružani ratnici. Neprijatelj je rekao: 'Ja ću ganjati, ja ću stići, ja ću podijeliti plijen, moja će se želja ispuniti njima.

Izvući ću svoj mač, moja će ih ruka uništiti.[8] Tako je često situacija Crkve: pod napadom onih koji je žele izbrisati s lica zemlje ili je barem isprazniti od njezine nadnaravnosti.

Ali Bog je s nama kao što je bio s Izraelcima. I pred onim što se čini ljudski nemogućim, njegova slava blista protiv moći faraona i vladara svih vremena. Na neočekivane načine, more se dijeli i otvara put za nas i ponovno zatvara prema neprijatelju. Puhao si vjetrom svojim, more ih pokrilo; potonuše kao olovo u silnim vodama.[9]

Sveti tekst nam ne govori o razmišljanjima hebrejskog naroda dok su prolazili kroz more po suhom, s vodenim zidovima s desne i s lijeve strane. Tek na kraju Biblija se okreće Izraelcima i pokazuje nam njihovu reakciju. Narod se bojao Gospodina; i povjerovali su u Gospodina i u slugu njegova Mojsija. Zatim su Mojsije i

izraelski narod zapjevali ovu pjesmu Gospodinu, govoreći: 'Pjevat ću Gospodinu, jer je slavno pobijedio.' [10] Reagirali su sa strahom i obnovljenom vjerom u Boga koja se izlila u prvu "novu pjesmu" [11] koju nam donosi Sveto pismo.

Ne znamo kakva je bila glazba. Nitko je nije uspio zabilježiti, niti je do nas došla usmenom predajom. Ali mora da je bilo ispunjena iskrenom zahvalnošću i dubokim osjećajem obožavanja. I mora da je bilo prilično dirljivo: svaki vanjski svjedok jasno bi osjetio Božju prisutnost u toj pjesmi, kao i oni koji su je pjevali.

Nakon ove epizode, Izraelci su se susreli s još većim poteškoćama u pustinji. Prvo, gorke vode koje su ponovno pretvorene u slatke drvetom, likom Križa. [12] Zatim nevolje Sinajske pustinje, koje je Gospodin ublažio manom i

prepelicama. A kasnije, vode Mase i Meribe. Bog je uvijek pružao pomoć usred poteškoća i ljudi su obnavljali svoju pjesmu. Nadali su se da će doći trenutak kada će sve biti nova pjesma.

Kristov dolazak donio je spasenje jednom zauvijek. Spasenje pripada našem Bogu koji sjedi na prijestolju i Jaganjcu.[13] Nova pjesma, kojoj nema kraja, već je počela. Ipak, još uvijek čekamo trenutak kada će biti potpuna, baš kao što je to predstavljeno u Otkrivenju.[14] Crkva je u određenom smislu već stigla u Obećanu zemlju. Ali ona nastavlja svoje hodočašće kroz pustinju, zbog čega Liturgija govori o njoj kao o „peregrinans in terra.” [15] U stvarnosti, pojam “nova”, u biblijskom jeziku, „ne evocira toliko vanjsku novost riječi, kao konačnu puninu koja pečati nadu. Pjeva, dakle, o odredištu povijesti gdje će glas zla . . . konačno biti ušutkan. Ali

ovaj negativni aspekt zamijenjen je prostranijom pozitivnom dimenzijom, onom novog svijeta, radosnog svijeta koji će se pojaviti.”[16]

Nebeska glazba na zemlji

Kad je Jaganjac uzeo svitak, četiri živa bića i dvadeset i četiri starješine padoše. . . svaki drži harfu i sa zlatnim zdjelama punim tamjana, koje su molitve svetaca; i pjevali su novu pjesmu.[17] Sveto pismo ne propušta spomenuti, na svoj trijezan način, postojanje nebeske glazbe. To nas ne treba čuditi jer „Bog nije izolacija, nego slavna i radosna ljubav, koja se širi prema van i obasjava svjetlom.”[18] Lako možemo zamisliti glazbu koja je morala pratiti našu Gospu kada ju je Presveto Trojstvo primilo u nebo. Mnoštvo anđela iščekivalo je svoju Kraljicu koja je trebala stići, tijelom i dušom. Glazba je svečana; izražava radost i

delikatnost ljepote. Gospa se ukazuje u sjaju, a Sin, koji je doveo čovječanstvo u srce Trojstva, prima svoju Majku.

Zemaljska je liturgija, čak i kad nismo pažljivi na svu njezinu ljepotu, možda zbog vanjskih okolnosti ili vlastite situacije, „štovanje sveopćeg hrama koji je uskrsli Krist, čije su ruke raširene na križu da sve privuče u zagrljaj vječne Božje ljubavi. To je štovanje širom otvorenog neba.”[19] Stoga predslavlja na misi uvijek završavaju pozivom na pjevanje Sanctus zajedno s anđelima i svecima. Nebo i zemlja su ujedinjeni u Sanctusu. „Pridružujemo se pjevanju svih stoljeća, pjevanju koje ujedinjuje nebo i zemlju, anđele i ljude.” [20] Kao što je sveti Josemaria napisao: „Klanjam se i slavim s anđelima - to nije teško, jer znam da me, dok slavim svetu misu, okružuju klanjajući se Presvetom Trojstvu.”[21]

Dakako, u pripovijedanju anđeoskog navještenja pastirima, „sveti Luka ne kaže da su anđeli pjevali. Sasvim trezveno kaže: nebeska vojska je slavila Boga i rekla: 'Slava Bogu na visini' (Lk 2,13s). Ali ljudi su oduvijek znali da se govor anđela razlikuje od govora ljudi i da su u ovoj noći radosnog naviještanja prije svega pjesmom veličali Božju nebesku slavu. Tako je ova anđeoska pjesma od najranijih dana prepoznata kao glazba koja dolazi od Boga, zapravo, kao poziv da se pridružimo pjevanju sa srcima ispunjenim radošću zbog činjenice da smo od Boga ljubljeni.”[22]

To je okvir za razvoj bogatog glazbenog stvaralaštva liturgije, koje je započelo s molitvom Izraela: nastojanjem da se uđe u sklad s Božjom ljepotom, kako bi se uhvatilo tračak neba. „Liturgija je Božje vrijeme i prostor i tu se moramo staviti u Božje vrijeme, u Božji

prostor, ne gledajući na sat. Liturgija je upravo ulazak u otajstvo Boga; dovesti se do otajstva i biti prisutan u otajstvu.”[23] Sveti Josemaria je napisao da u svetoj misi „vrijeme treba stati.”[24] U Božjoj prisutnosti, čisto instrumentalno, pragmatično gledište nije na mjestu. „Pojava ljepote, lijepog, čini nas sretnima, a da se ne pitamo čemu to može poslužiti. Božja slava, iz koje potječe sva ljepota, izaziva u nama izbijanje zaprepaštenja i radosti.”[25]

Unutar svačijeg dosega

Naše sudjelovanje u liturgijskom pjevanju pokazuje našu ljubav, „osjećaj otajstva”[26] koji nas navodi da ostavimo po strani naše uobičajeno traženje učinkovitosti. Ne propuštajući uzeti u obzir svačije profesionalne i obiteljske prilike, često možemo u liturgiju unijeti "dodir" koji potiče štovanje Boga na poseban način. Možda se time

protivimo pragmatičnoj kulturi čiji smo također dio. No dajući liturgiji potrebno vrijeme, jednostavnim sjajem naše vjere, pomažemo dovesti svijet Bogu. Činimo ga prisutnim usred užurbanosti suvremenog života, koji ne zna naći vremena za Boga. „Nije li čudno koliko kršćana, koji odvajaju svoje vrijeme i imaju dovoljno slobodnog vremena u svom društvenom životu (nigdje im se ne žuri), prateći uspavani ritam svojih profesionalnih poslova, u jelu i rekreaciji (ni ovdje se ne žuri), nalaze se požureni i žele požurivati svećenika, u svojoj tjeskobi da skrate vrijeme posvećeno presvetoj žrtvi oltara?“[27] „Vjera je ljubav i stoga stvara poeziju i glazbu.“[28] Ako naša vjera živi, bit ćemo i mi sličniji onim prvim kršćanima koje je sveti Pavao poticao da svim srcem pjevaju i slave Gospodina.“[29]

Liturgijska glazba, dakle, nije pitanje sentimentalnosti ili estetskog ukusa.

To je pitanje ljubavi, želje „obraćati se Bogu nježna srca,“[30] a ne „na suhoparan, služben način, s vjerom u kojoj nema iskre.“[31] Baš kao što nam nikada ne nedostaje glazbe u blagdanskim razdobljima života, sasvim je prirodno željeti poboljšati liturgiju na ovaj način. Ponekad bi u dnevnom slavlju bila dovoljna kratka pobožna pjesma: *Adoro te devote, Ave Maris Stella, Rorate Coeli*, itd. Na blagdane, ovisno o talentima prisutnih, glazba će poprimiti veću važnost. Možemo pjevati neke dijelove mise - *Gloria, Sanctus*, itd. - a možda čak imati i orguljašku pratnju.

Crkva je kroz vjekove razvila dragocjenu tradiciju sakralne glazbe. Novost kršćanskog bogoslužja dovela je do traženja novih poetskih i glazbenih oblika koji bi izražavali molitvu uzdignutu do neslućenih visina. „Pjevanje psalama dolikuje ljudima, a pjevanje pjesama je za anđele i one koji žive poput

anđela.”[32] I tako rimska liturgija naglašava gregorijansko pjevanje kao najprikladnije[33] za molitvu tijekom slavlja svete Mise. Tako npr. Rimski misal za oltar sadrži glazbu za *Per ipsum* na kraju euharistijske molitve, ali i za druge molitve.

U velikom repertoaru kršćanske sakralne glazbe nalazimo pjesme koje odgovaraju svim ukusima i talentima, od jednostavnih melodija do složene polifonije. Postoje i novije skladbe koje potječu iz određene kulture i čija je glazba u dobrom skladu s Božjim otajstvima. U knjigama za vjernike mogu se naći i oni tradicionalniji i oni moderniji izričaji. Također se mogu ponuditi zbirke himni koje su prikladnije za određeno vrijeme i mjesto.

Oni s više glazbenog talenta tu mogu dati važan doprinos. Trud da svoju kreativnost pretoče u privlačnije bogoslužje također će ih dovesti do

veće velikodušnosti prema Bogu, jer posvećujući svoje vrijeme Gospodinu i drugima, oni prinose Abelovu žrtvu.[34] U svakom slučaju, ovdje se isplati uložiti barem isti trud koji bi uložili u pripremu, primjerice, rođendanske proslave: učiti i vježbati pjesme koje su dio kršćanske kulture, koje izražavaju autentični liturgijski ukus i koje osiguravaju kanal za našu molitvu. Jer u liturgiji smo s Bogom i Bogu je drago naše pjevanje.

Jezik klanjanja

U liturgiji glazba nije puka pratnja ili ukras. Ni interpretacija religiozne teme ne privlači pažnju na sebe. U svakom slučaju, glazba bi se odvijala paralelno sa slavljem, dok bi u stvarnosti to trebalo biti jedno te isto s njim.[35] Prava liturgijska glazba je molitva; to je liturgija. Ne ometa nas, niti je ograničena na pružanje radosnih osjećaja ili estetskog užitka. Pomaže nam da budemo sabrani, da

se smjestimo u Božje otajstvo. Vodi nas do klanjanja kojemu je šutnja jedan od povlaštenih jezika. Kao što nas Papa podsjeća: „Šutnja čuva otajstvo.”[36] Ako glazba dolazi od Boga, neće se natjecati s tišinom. To će nas dovesti do prave tišine, one tišine srca.

Trenuci šutnje koje liturgija predviđa — na početku mise, u pokorničkom obredu, na posveti itd. — poziv su da se saberemo u klanjanju. Oni nas pripremaju za trenutak zajedništva. „Ako doista želim komunicirati s drugom osobom, moram je poznavati; moram moći biti u tišini blizu njega, slušati ga i gledati ga s ljubavlju. Prava ljubav i istinsko prijateljstvo uvijek se hrane uzajamnošću pogleda, intenzivnom, elokventnom šutnjom punom poštovanja i štovanja, tako da se susret može živjeti duboko i osobno, a ne površno. A, nažalost, ako ta dimenzija nedostaje, sama

sakramentalna pričest može postati površna gesta s naše strane.”[37]

Ukazujući na intimno srce liturgije koje će biti naše nebo, Papa u jednoj od svojih propovijedi pita: „Ti i ja, klanjamo li se Gospodinu? obraćamo li se Bogu samo da bismo ga nešto zamolili, da bismo mu zahvalili, ili mu se obraćamo i da bismo mu se poklonili? Što onda znači štovati Boga? To znači naučiti biti s njim, to znači da zastanemo u dijalogu s njim, i to znači osjetiti da je njegova prisutnost najistinitija, najbolja, najvažnija stvar od svega. . . klanjati se Gospodinu znači da smo pred njim uvjereni da je on jedini Bog, Bog naših života, Bog naše povijesti.”[38]

[1] Izl 15:1.

[2] Usp. Psalam 65 (66); 77 (78); 105 (106); 135 (136).

[3] Papa Franjo, Angelus, 10. studenog 2013.

- [4] Papa Franjo, Homilija u Svetoj Marti, 20. siječnja 2014.
- [5] Usp. Otk 21:5.
- [6] Sveti Josemaria, Prijatelji Božji, br. 307.
- [7] Sveti Josemaria, Put, br. 523.
- [8] Izl 15:9.
- [9] Izl 15:10.
- [10] Izl 14:31-15:1.
- [11] Usp. Psalam 32 (33); 39 (40); 95 (96); 97 (98); 143 (144); 149.
- [12] Usp. Izl 14:22-25.
- [13] Otkrivenje 7:10
- [14] Otkrivenje 5:9-10; 14:3.
- [15] Rimski misal, Euharistijska molitva III.

[16] Benedikt XVI., audijencija, 25. siječnja 2006. Usp. Psalam 143 (144).

[17] Otkrivenje 5:8-9.

[18] Benedikt XVI., Homilija, 19. veljače 2012.

[19] Benedikt XVI., audijencija, 3. listopada 2012.

[20] Benedikt XVI., Homilija, 24. prosinca 2010.

[21] Sveti Josemaria, Susret s Kristom, br. 89.

[22] Benedikt XVI., Homilija, 24. prosinca 2010.

[23] Papa Franjo, Homilija, 10. veljače 2014.

[24] Sveti Josemaria, Kovačnica, br. 436.

[25] Benedikt XVI., Homilija, 24. prosinca 2010.

[26] Sveti Ivan Pavao II., Enc. *Ecclesia de Eucharistia*, 17. travnja 2003., br. 49.

[27] Put, br. 530.

[28] Benedikt XVI., audijencija, 21. svibnja 2008.

[29] Usp. Ef 5:19; Kol 3,17.

[30] Prijatelji Božji, br. 167.

[31] Kovačnica, br. 930.

[32] Origen, u psalmu 119 (118): 71.

[33] Usp. Konst. *Sancrosanctum concilium*, br. 116.

[34] Usp. Rimski misal, Euharistijska molitva I; Usp. Postanak 4:4.

[35] Usp. Konst. *Sacrosanctum concilium*, br. 112.

[36] Papa Franjo, Homilija u Santa Marti, 20. prosinca 2014.

[37] Benedikt XVI., Homilija, 7. lipnja 2012.

[38] Papa Franjo, Homilija, 14. travnja 2013.

pdf | document generated
automatically from [https://opusdei.org/
hr-hr/article/glazba-koja-dolazi-od-boga/](https://opusdei.org/hr-hr/article/glazba-koja-dolazi-od-boga/)
(26.03.2025.)